

נהלי עשייה מקצועיים	מרכז רפואי "אסף-הרופא"	הנושא: נהלי עשייה רפואית/סיעודית
הנוהל: פיקוח על שימוש בסמים מסוכנים במחלקה		מספר הנוהל: 4.1.19
תפוצה: מנהלי מחלקות, אחיות אחראיות, מחלקות אישפוז. יחידות, מרפאות, מכונים.		תאריך פרסום: 3/98
הנהלת בית החולים.		תאריך עידכון: 1/2000
בית ספר לסיעוד.		מספר עמוד: 3-1

כ ל ל י

נוהל זה בא לעדכן את הצוות רפואי/סיעודי בתקנות סמים מסוכנים על בסיס "פקודת סמים מסוכנים (1999) משרד הבריאות".

מטרת הנוהל: להבטיח כללי שימוש, דיווח ושמירה על סמים מסוכנים הנמצאים במחלקה.

ס מ כ ו ת: הסמכות לתת הוראה למתן סמים מסוכנים היא בידי רופא בלבד.

פ י ק ו ח: הפיקוח על קיום נוהל תקין של מתן סמים מסוכנים במחלקות בית החולים יעשה ע"י מרכזת סיעוד בחטיבה בפרקי זמן קצובים.

א ח ר י ו ת: 1. אחריות למלאי הסמים במחלקה וניהולו הינה על אחות אחראית המחלקה.

2. אחריות מנהל מחלקה להדרכה ולבקרת ביצוע של רופאי המחלקה בכל הקשור למתן סמים מסוכנים.

הזמנת סם

1. מלאי מחלקתי: מנהל בית מרקחת או רופא שהוסמך ע"י המנהל, יקבע את מלאי הסמים שיש להחזיק במחלקה. מלאי זה לא יעלה על הצריכה השבועית. אם יהיה צורך בהגדלת המלאי, יפנה מנהל המחלקה בכתב למנהלת בית המרקחת.

כל הזמנה לסמים, תעשה בפנקס הזמנה המחלקתי בכתב ברור ויצוין בו:

* שם המחלקה המזמינה, תאריך, שם הסם והכמות הנדרשת.

* מרשם נוסף נפרד לסמים, שבו ייכתב שם הסם באותיות דפוס. הכמות הנדרשת תכתב במילים ובספרות תוך ציון שם המחלקה המזמינה. בטופס ההזמנה ובמרשם יחתום רופא, בחתימת יד וחותמת (כולל מספר רשיון).

* דוגמאות של חתימת רופאים הרשאים להזמין סם, תעודכן באופן תקופתי ע"י מנהל בית מרקחת.
2. אחות אחראית מחלקה או אחות שמונתה על ידה, יבדקו ויאשרו בחתימת ידם קבלת סמים מסוכנים לשימוש המחלקה.

3. כאשר אוזל המלאי של סם שסופק למחלקה, על האחות האחראית לבדוק בטופס רישום של הסם, אם הכמות המקורית ההתחלתית זהה לכמויות הרשומות בטופס, לוודא שהרישום תקין ולא חסרות חתימות ולהחזיר את הטופס לבית מרקחת.

* רישום תקין יכלול: שם החולה, מספר גליון, כמות הסם, תאריך, חתימת האחות נותנת הסם.

אחסון ופיקוח

1. לאחר קבלת הסמים והבקרה על סוג וכמות הסם, תאחסן האחות את הסם בארון נעול ואת טופס הרישום תתיק בקלסר המיועד לכך. בארון הסמים המסוכנים ימצא אך ורק מלאי הסם הדרוש לשימוש שוטף, זאת בהתאם לתקן מאושר ע"י מנהל בית המרקחת.
 2. בכל העברת משמרת במחלקה, חייבת להיערך ביקורת מלאה של הסמים המסוכנים בין אחיות במחלקה. האחות מקבלת המשמרת תבדוק את מלאי הסמים תרשום ותחתום ליד התוצאה. ולצידה תחתום גם האחות המוסרת.
 3. במקרה והתגלתה אי התאמה, על האחות אחראית המשמרת לערוך מיד בירור ראשוני כדי למצוא את הסיבה לחוסר ההתאמה. על תוצאות הבירור יש לדווח בכתב לאחות אחראית, (או מפקחת קלינית או אחות כללית).
 4. אחות אחראית המחלקה תודיע בכתב על כל חוסר התאמה בספירה, אובדן, שבר או חוסר סם מסוכן למנהל המחלקה, למנהל בית מרקחת, מנהל בית החולים ולמנהלת הסיעוד. (עותק ישמר על ידי אחות אחראית).
- האחות האחראית במחלקה תבצע פעמיים בשבוע בדיקת התאמה בין הנתונים שנרשמו בדף נרקוטיקה לבין גיליונות החולים. במסגרת בדיקה זו תבדוק אחות אחראית שמות חולים, כמויות, מינון ומועד מתן תרופה.
- בתום הבדיקה תאשר האחות האחראית בחתימתה את הבדיקה בגליון הנרקוטיקה. על אי התאמה יש לדווח על פי נוהל ארוע חריג.
5. מפתח לארון נרקוטיקה ישמר בידי אחות אחראית או אחראית המשמרת, או אחות שסמכות זו הואצלה לה ע"י אחות אחראית.
- במחלקה בה אין רציפות משמרות של אחיות ולא ניתן להעביר מפתח ארון סמים מאחות אחראית לזולתה יוחזק מלאי סמים בארון נעול שמפתחו ימצא בידי אותה אחות אחראית בלבד.
6. סם אשר שימושו הופסק במחלקה, יוחזר לבית מרקחת.
 7. מנהל המחלקה או רופא שמונה על ידו יבדוק מעת לעת התאמה בין התייעוד בטופס הרישום לבין הרשומות הרפואיות של המטופלים במחלקה ויתעד את תוצאות בדיקתו.

אופן ביצוע מתן הסם

1. חובתו של הרופא לרשום את ההוראה למתן נרקוטיקה בכתב יד ברור, לציין: תאריך, שעה, מינון ותדירות מתן הסם, לחתום על ההוראה בכתב קריא.
2. במקרים בהם ההוראה שניתנה היא מסוג S.O.S, על הרופא לחדש את ההוראה מדי 24 שעות, בציון תאריך ושעה.
3. האחות נותנת הסם תדווח על מתן הסם:
 - א. ברשומות החולה, בציון: תאריך, שעה, סוג הסם, מינון ותחתום באופן ברור.
 - ב. בטופס הנרקוטיקה בציון: תאריך, שעה, שם החולה, מס' גליון, הכמות שניתנה, ותחתום בשמה.

4. במידה וניתנו כמויות חלקיות של אמפולה המכילה סם מסוכן, יש לציין את הכמות שניתנה בגליון החולה ובטופס "רישום סמים מסוכנים" (טופס נרקוטיקה) וזאת לצרכי בקרה. האחות הנותנת את התרופה תשמיד את יתרת האמפולה בנוכחות איש צוות נוסף, רופא או אחות. שני אנשי צוות יאשרו בחתימתם בטופס "רישום סמים מסוכנים" כי יתרת האמפולה הושמדה.
5. במקרים בהם ניתנו לשני חולים חלקי כמות הסם מאותה אמפולה, יש לרשום את שמות החולים בגליון נרקוטיקה.
6. כל רישום הקשור לסמים מסוכנים: מרשם, טופס הזמנה, טופס נרקוטיקה, גליון החולה - יעשה בדיו באופן שאינו ניתן למחיקה.
* אין למחוק או לטשטש את הכתוב ע"י שימוש בטיפקס, ניתן להעביר קו על הטעות. התיקון יעשה בדרך של רשום הערה בצידי העמוד, או בשוליים או בשורה נוספת, בציון תאריך התיקון וחתימת המתקן בצידו.

ניספח מיוחד לצוות חדר הניתוח

1. הרופאים המרדמים שיקבלו את הסם יהיו אחראים על המלאי שבידם וכן ידאגו למילוי טופס "רישום סמים מסוכנים" בהתאם לנוהל. הזמנת הסם וקבלתו תהיה באופן אישי באמצעות בית המרקחת.

אסמכתא: פיקוח על סמים מסוכנים במסגרת מחלקה/יחידה בבית חולים. חוזר המנהל הכללי מספר 22/99, משרד הבריאות, ירושלים 1999.

תמר מושקוביץ

מג'ר לילה אקיבסון

ד"ר ב.דוידזון

מנהלת הסיעוד

מנהלת בית מרקחת

מנהל בית החולים (בפועל)